

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
T (088) 496 04 21
E info@cea.nl
I www.cea.nl

Datum binnenkomst : 14 februari 2025 Referentie : 25/ICEA/02960 Telefoon : (088) 496 04 21
Bijlage(n) : Behandelaar : Coen Bongers E-mail : info@cea.nl

Onderwerp **Reactie International Executive post-Master of Auditing (IEMA) -
Consultatieformulier uitgangspunten raamwerk**

Let op

Het consultatieformulier bestaat uit vijf onderdelen. Ieder onderdeel verwijst naar de relevante paragraaf van [het consultatiedocument](#) en bevat de bijbehorende doelstellingen, uitgangspunten, consultatievragen en antwoordvelden. Houd hier rekening mee bij het lezen van deze reactie.

Onderdeel 1 van 5

Paragraaf 3.1

Eindtermen op basis van leeruitkomsten

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: <ol style="list-style-type: none">1. toekomstbestendig zijn;4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe raamwerk beschrijft de eindtermen op basis van leeruitkomsten met op strategisch niveau kaders voor het onderwijs- en toetsprogramma. Onderwijsinstellingen en RPO zijn aansluitend verantwoordelijk voor het opleidings- en toetsprogramma dat wil zeggen het ontwerp van leer- en lesdoelen en de onderwijs- en toetsvormen.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Welke kansen ziet u (bij het ontwerpen en invullen van het opleidings- en toetsprogramma) wanneer CEA de eindtermen beschrijft op basis van leeruitkomsten?2. Welke belemmeringen ziet u (om dit te realiseren)?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Opleiding – International Executive post-Master of Auditing (IEMA)
Antwoorden	<ol style="list-style-type: none">1. Ruimte voor het ontwikkelen van het curriculum en het innoveren in onderwijs en toetsvormen kan ook onder de huidige aanpak op basis van leerdoelen en eindtermen, mits de eindtermen worden geformuleerd conform de aanpak binnen het huidige universitair bachelor en masteronderwijs en een bepaalde flexibiliteit bieden. Dat betekent: minder eindtermen die tevens meer algemeen geformuleerd zijn.

Onderdeel 1 van 5

Paragraaf 3.1

Eindtermen op basis van leeruitkomsten

2.

Nadeel van een aanpak op basis van leeruitkomsten is dat die minder goed aansluit op de huidige aanpak in het bachelor en masteronderwijs op basis van leerdoelen. Aangezien de kwaliteitsborging eveneens op leerdoelen is gericht, zal het toezicht op basis van leeruitkomsten ook los komen te staan van het kwaliteitsborgingssysteem dat binnen universiteiten wordt gehanteerd.

Het risico bestaat tevens dat het baseren van eindtermen op basis van leeruitkomsten kan leiden tot niveauverschillen omdat deze meer ruimte voor interpretatie bieden. Tevens is het afwegen van kennis, vaardigheden en beroepsproducten niet evident.

Onderdeel 2 van 5

Paragraaf 3.2

Themagericht raamwerk

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: <ol style="list-style-type: none">2. conceptuele vorming stimuleren (en het 'stapelen' van onderwerpen voorkomen);3. aansluiten op de diverse werkpraktijk;4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe onderwijsraamwerk beschrijft de eindtermen themagericht.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Welke kansen ziet u als het gaat om een thematische insteek?2. Welke belemmeringen ziet u als het gaat om een thematische insteek?3. Voor welke (max 6) thema's zou u kiezen voor de oriëntatie Assurance en/of Accountancy-MKB?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Opleiding - IEMA
Antwoorden	<ol style="list-style-type: none">1. Een thematische indeling kan aantrekkelijk zijn voor studenten doordat de aanpak meer probleemgestuurd is en leidt tot (meer) integratie tussen vakgebieden. Om een efficiënt en effectief leereffect te bereiken, is het wel essentieel dat studenten ook in de accountantspraktijk met de thema's worden geconfronteerd.

Onderdeel 2 van 5

Paragraaf 3.2

Themagericht raamwerk

2.
Niet alle onderdelen van de eindtermen (lees vakken) lenen zich voor een thematische aanpak. Een combinatie van themagericht en vakgericht onderwijs blijft nodig. Immers, voldoende vakkennis bij studenten op de onderdelen die in een thema bij elkaar komen is een voorwaarde voor effectief en efficiënt themagericht onderwijs. Die vakkennis kan grotendeels in het bachelor en mastercurriculum aanbod komen, maar zal ook deels in het postmasteronderwijs moeten worden gedoceerd.

3.
Enkele voorbeelden voor de oriëntatie Assurance zijn thema's die de CEA zelf ook noemt zoals duurzaamheid en fraude. Anders onderwerpen betreffen de verschillende fasen van de accountantscontrole en IT.

Onderdeel 3 van 5

Paragraaf 3.3

Theorie en praktijk geïntegreerd in de eindtermen

Doelstellingen	<p>A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze:</p> <ol style="list-style-type: none">3. aansluiten op de diverse werkpraktijk. <p>B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. het leereffect voor studenten optimaal is;2. dubbelingen voorkomen worden;3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt;4. de professionele ontwikkeling tot startbekwame accountant in een actieve leercultuur plaatsvindt.
Uitgangspunt	CEA wil de integratie van theorie en praktijk zoveel mogelijk stimuleren door de eindtermen geïntegreerd te beschrijven en in het raamwerk geen onderscheid te maken in eindtermen voor theorie en praktijk.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Hoe kijkt u aan tegen de integratie van de eindtermen van theorie en praktijk?2. Welke kansen ziet u daarin voor studenten, het onderwijs- en/of het werkveld?3. Welke belemmeringen ziet u?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Opleiding - IEMA
Antwoorden	<ol style="list-style-type: none">1. Wij delen graag het uitgangspunt dat integratie van theorie en praktijk wenselijk is.2. Meer integratie maakt een betere afstemming mogelijk tussen het onderwijsveld en het praktijkveld. Deze afstemming is op zichzelf al van wederzijds belang: voor het onderwijsveld om beter zicht te krijgen op de feitelijke praktijkbeleving van studenten en voor het praktijkveld om beter zicht te krijgen op de verschillende fasen van de theorie-opleiding.

Onderdeel 3 van 5

Paragraaf 3.3

Theorie en praktijk geïntegreerd in de eindtermen

3.

De verschillen in werkkringen en werkzaamheden tussen de studenten die binnen hun kantoren voor verschillende klanten werken, vormen hier een belemmering. Bovendien blijven de werkzaamheden in de praktijk voor een starter vaak achter bij de onderwerpen die op theoretisch niveau aan de orde komen.

<p>Doelstellingen</p>	<p>A. Eindtermen die zodanig zijn van opzet en inhoud dat ze:</p> <p>4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.</p> <p>B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat:</p> <p>3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt.</p> <p>C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat:</p> <p>1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd;</p> <p>2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.</p>
<p>Uitgangspunt</p>	<p>In het nieuwe raamwerk wordt de ECTS-norm per vakgebied losgelaten. Het beheersingsniveau omschrijft de kwalificaties bij afronding van de accountantsopleiding. Dit geeft de mate van complexiteit en zelfstandigheid aan waarop iemand de vereiste competenties moet behalen. De kwalificaties sluiten aan op het European Qualifications Framework (EQF) zoals dat in EU verband is opgesteld. Ook stelt CEA de eisen waaraan een student moet voldoen om de praktijkopleiding te mogen beginnen conform EQF. Voor de normen van de studielast en studieduur overweegt CEA verschillende mogelijkheden. Deze verschillen in hoeverre CEA opleidingen ruimte biedt om het opleidings- en toetsprogramma in te vullen en een beroep doet op de verantwoordelijkheid van de opleidingen om de kwaliteitsnorm te handhaven. In haar toezichtsrol beoordeelt CEA in hoeverre opleidingen de eindtermen realiseren en vaststellen dat een student deze heeft behaald.</p>
<p>Consultatievragen</p>	<p>1. Op welk niveau horen kwantitatieve en/of kwalitatieve normen thuis in de eindtermen? Bijvoorbeeld op themaniveau, op initieel- en/of eindniveau? En maakt u daarin onderscheid als</p>

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

	<p>het gaat om type normering (studielast, studieduur, beheersingsniveau)?</p> <ol style="list-style-type: none">2. Acht u het noodzakelijk om normen op te nemen in de eindtermen voor studielast en studieduur? Wat zijn uw voornaamste overwegingen hierbij?3. Welke kansen of belemmeringen ziet u bij de mogelijkheden (zie hieronder) die CEA moet meenemen in haar overweging?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Opleiding - IEMA
Antwoord	<ol style="list-style-type: none">1. Een kwantitatieve norm op eindniveau is het meest geschikt voor de theoretische opleiding. Daarbinnen kan ook een kwantitatieve norm op vakniveau worden gesteld, mits deze voldoende vrijheid laat aan universiteiten om studenten met een deels andere vooropleiding te laten instromen. Deze vrijheid kan worden gecreëerd door op vakniveau een bandbreedte in te stellen waardoor ruimte wordt gecreëerd om studenten met deels andere, relevante, kennis toe te laten. Door vervolgens de eindtermen breder te formuleren, zoals dat al in het reguliere bachelor en masteronderwijs gebeurt, kunnen opleidingen beter accenten leggen en innoveren.2. Een minimale totale urennorm voor de opleiding in combinatie met een minimum urennorm per vak. De som van de urennormen per vak zijn dan lager dan de urennorm voor de opleiding als geheel, waardoor ook andere vooropleidingen (deels) kunnen worden gewaardeerd. Dit bevordert de flexibiliteit om ook bij verschillen in vooropleiding de duur van de accountantsopleiding binnen de perken te houden. Iets van een afsluitende toetsing voor het behaalde eindniveau zou hier goed mee gecombineerd kunnen worden.

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

	<p>3. Het loslaten van een kwantitatieve norm voor de opleiding als geheel en per vak, kan ertoe leiden dat studenten onvoldoende kennis opdoen op vakniveau, terwijl die wel essentieel is om een thema te kunnen bestuderen. Daarnaast gelden kwantitatieve normen voor een opleiding en per vak in het gehele universitaire bachelor en masteronderwijs. Een dergelijke normering voor het gehele universitaire accountancycurriculum sluit dan ook goed aan op de bestaande normering in het universitair onderwijs en de daarop gerichte kwaliteitsbewaking binnen de universiteiten.</p>	
	Mogelijkheden	Uw overwegingen:
	<p>Studielast theoretische opleiding:</p> <ul style="list-style-type: none">• Geen normering voor de studielast,• Een minimum ECTS-norm voor gehele accountantsopleiding of een (minimum) ECTS-norm enkel voor de postinitiële fase.	<p>Wij kiezen voor een minimum ECTS-norm voor de hele accountantsopleiding, inclusief een bandbreedte per vak. Het ontbreken van normering voor de studielast leidt mogelijk tot te grote, maatschappelijk niet goed verdedigbare, afwijkingen tussen universiteiten. Ook bachelor- en masteropleidingen, hoe verschillend ook, kennen een studielastnormering. Een ECTS-norm enkel voor de post-initiële fase vinden wij niet passend omdat het niet uitmaakt of aan de eisen wordt voldaan in het kader van de Bachelor, Master of de Post-Master.</p>

	<p>Studieduur en -last praktijkopleiding:</p> <ul style="list-style-type: none">• Urennorm behouden, al dan niet met een kwalitatieve norm voor vakgebied en type werkzaamheden;• Geen vertaling naar een urennorm, invulling aan NBA/RPO voor driejarige praktijkopleiding;• Geen kwalitatieve norm voor vakgebieden of type werkzaamheden.	<p>Wij denken dat het belangrijk is om een zodanig invulling aan de praktijkopleiding te geven dat de gehele RA-studie (theorie en praktijk) in 3 jaar kan worden afgerond, waarbij in de 3-jarige praktijkopleiding voldoende rekening wordt gehouden met de feitelijke mogelijkheden om praktijkwerkzaamheden te verrichten. De meeste praktijkervaring doet men op na het afstuderen, los van een formele 'learning'-context. Integratie met de HR-cyclus op de kantoren is hierbij van belang. Dit betekent dat een zekere mate van flexibiliteit noodzakelijk is, omdat werkomgevingen van studenten verschillen (bijv. de Big Four t.o.v. MKB-kantoren). Een totale urennorm is daarbij wel wenselijk, zonder een al te strikte indeling naar type werkzaamheden.</p>
--	--	---

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

	<p>Beheersingsniveau theoretische en praktijkopleiding:</p> <p>CEA sluit met haar kwalificaties aan op het raamwerk dat gangbaar is in het hoger onderwijs. Het gaat om beheersing van de competenties op bachelor en/of masterniveau.</p> <p>CEA stelt per oriëntatie toelatingseisen (minimum) voor praktijkopleiding in aansluiting op het beroepsprofiel.</p>	<p>Wij zijn ermee eens dat de CEA met haar kwalificaties aansluit op het raamwerk dat gangbaar is in het hoger onderwijs. Dan is het hanteren van het EQF is passend, maar ook de momenteel gehanteerde beheersingsniveaus op basis van de Bloom taxonomie.</p> <p>Wij aarzelen over het stellen van toelatingseisen voor de praktijkopleiding.</p>
--	---	---

Onderdeel 5 van 5

Paragraaf 3.5

Aandacht voor (brede en diverse) instroom en doorstroom

Doelstellingen	C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat: <ol style="list-style-type: none">1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd;2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.
Uitgangspunt	CEA overweegt een minimum set van competenties te beschrijven op basis waarvan een student aan de postinitiële fase van de theoretische opleiding kan beginnen zonder aanvullende deficiënties (instroomprofiel). Dit maakt voor studenten helder waar minimaal aan moet zijn voldaan en belemmert de student niet in zijn keuze van onderwijsinstelling. Opleidingen kunnen op basis van de minimum set een ontwikkelgesprek houden om te bepalen in hoeverre een student al competenties heeft verworven en waar aanvullende ondersteuning nodig is.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Hoe kijkt u aan tegen het beschrijven van een minimum set van competenties benodigd om te kunnen starten in de gehele postinitiële fase van de opleiding (dus het theorie- en praktijkdeel)? Welke uitdagingen ziet u daarbij om dit te realiseren?2. Wat is er volgens u nog meer nodig om een bredere en diverse instroom te faciliteren?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Opleiding - IEMA

Antwoord

1.
Het idee van een minimum set aan competenties om te kunnen starten aan een post initiële opleiding veronderstelt dat bachelor en mastercurricula ook gelijk zijn. Deze verschillen echter per universiteit en zijn ook niet eenvoudig aan te passen aangezien zij ingebed zijn in het hele curriculum van een faculteit. Dit constateren we voortdurend bij de diverse instroom van studenten in de IEMA-opleiding. Zo'n minimumset aan competenties beperkt daarom de inrichting van het post-master programma. Een op de opleiding toegesneden entreetoets biedt wel uitkomst om te toetsen welke kennis een student zich nog moet toe-eigenen.

2.
Als IEMA-opleiding hebben wij veel ervaring met een brede instroom van studenten, zowel uit het buitenland als met een niet-specifieke accountants(voor)opleiding. Hiervoor hebben we bij IEMA een deficiëntie-programma ontwikkeld.
Een bredere en diverse instroom kan echter eenvoudiger gerealiseerd worden door op vakniveau een bandbreedte in studielast in te voeren, waardoor de voorgeschreven studielast (ECTS) op vakniveau ruimte laat om via andere kennis (vakken) te compenseren tot de maximale totale studielast van de accountantsopleiding.
Hierdoor wordt geborgd dat studenten enerzijds een minimaal vereist kennisniveau hebben van de verschillende onderdelen (vakgebieden) van een accountantsopleiding en anderzijds biedt dit ruimte om studenten toe te laten die deels andere kennis hebben opgedaan in aanpalende vakgebieden.